

2022-10-10
Slutversion

Inventering av hasselsnok vid norra Länna, Huddinge kommun

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställare: Huddinge kommun

Framställt av: Ekologigruppen AB

www.ekologigruppen.se

Telefon: 08-525 201 00

Slutversion: 2022-10-10

Uppdragsansvarig: Fingal Gyllang

Medverkande: Fingal Gyllang, Johan Allmér, Ossian Rydebjörk

Kvalitetskontroll av rapport: Rikard Anderberg 2022-10-10

Foton: Johan Allmér och Fingal Gyllang

Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB

Internt projektnummer: 9651

Bilder på framsidan visar ett utlagt plywoodgömsle inom inventeringsområdet vid norra Länna

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	5
Bakgrund och syfte	5
Lagstadgat skydd	5
Metodik	6
Resultat	7
Inventeringen	7
Observationer från databasen Artportalen	7
Slutsatser	8
Vidare utredningar	8
Referenser	10

Sammanfattning

Ekologigruppen har på uppdrag av Huddinge kommun genomfört av inventering av hasselsnok i detaljplaneområdet Norra Länna, Huddinge kommun. I samband med en naturvärdesinventering som Ekologigruppen genomförde 2015 uppmärksammades det att det fanns fynd av den skyddade och rödlistade och arten hasselsnok vid detaljplanområdets södra gräns (Artportalen 2015). En riktad inventering efter arten genomfördes under sommaren 2016 utan att några fynd av hasselsnok gjordes. Enligt metodiken ska inventeringen efter hasselsnok genomföras från snösmältningen till sensommaren. Eftersom inventeringen 2016 inte genomfördes helt enligt gällande metodik genomfördes ytterligare en riktad inventering under 2022.

Syftet med denna inventering har varit att kartlägga förekomst av hasselsnok som underlag för om det kan finnas skäl att genomföra åtgärder för att inte utlösa förbud enligt artskyddsförordningen i samband med exploatering i området.

Hasselsnok är fridlyst enligt § 4 artskyddsförordningen och omfattas också av art- och habitatdirektivet och har således ett starkt skydd. Arten är också rödlistad i kategori sårbara arter (VU). Skydd enligt 4 § innebär att det är förbjudet att (1.) avsiktligt fånga eller döda djur, (2.) avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder, (3.) avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och (4.) skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. Det innebär att en plan eller projekt som riskerar att påverka en lokal population eller enskilda individer av hasselsnok måste utformas så att ingen påverkan uppstår på populationen. Det kan göras till exempel genom att skapa ersättningsmiljöer för förstörda livsmiljöer.

Metodiken för inventeringen följer Naturvårdsverkets metod för uppföljning av skyddsvärda djur i skyddade områden (Naturvårdsverket, 2010). Under sensommaren 2022 lades 20 stycken skydd av mörkmålad plywood om 50 x 70 cm ut för att fungera som gömslen för hasselsnoken i området. Tanken är att hasselsnoken söker skydd under plywoodgömslorna, vilket underlättar eftersökning av arten då hasselsnoken ofta ligger väl gömd under någon sten eller liknande. Gömslorna placerades sydvänt och solexponerat vilket gjorde att den mörka ovansidan alstrade värme, vilket attraherar hasselsnok som gärna lägger sig där det är varmt. Denna metod var ett komplement till att aktivt leta efter hasselsnok i lämpliga miljöer.

Under inventeringen 2022 observerades ingen hasselsnok inom inventeringsområdet, detta trots att noggranna eftersök gjordes i de miljöer som bedömdes vara lämpliga för arten. Hasselsnoken är svår att upptäcka och även om arten inte påträffades under inventeringen är det möjligt att arten ändå finns inom inventeringsområdet. Detta eftersom fynd är gjorda relativt nyligen i området (Artportalen 2015) och miljön på många ställen är passande och även har god födotillgång i området. I flera av gömslorna observerades kopparödla, vilket är en viktig födokälla för hasselsnok.

Hasselsnoken är en erkänt svårinventerad art eftersom den lever undagömd större delen av tiden. Sammantaget har ingen hasselsnok hittats trots noggranna inventeringar. Med de två inventeringarna som nu har genomförts i området är bedömningen att kunskapskravet i miljöbalken är uppfyllt. Dock förekommer passade habitat för hasselsnok i södra delen av inventeringsområdet och sentida fynd för att det inte går att utesluta att arten ändå kan finnas inom inventeringsområdet, troligen i de södra delarna i så fall. Mot den bakgrunden föreslår Ekologigruppen att Huddinge kommun tar kontakt med Länsstyrelsen för att höra deras åsikt i frågan, samt utreda behovet av att ta fram en artskyddsutredning för att utreda eventuell påverkan på hasselsnok.

Inledning

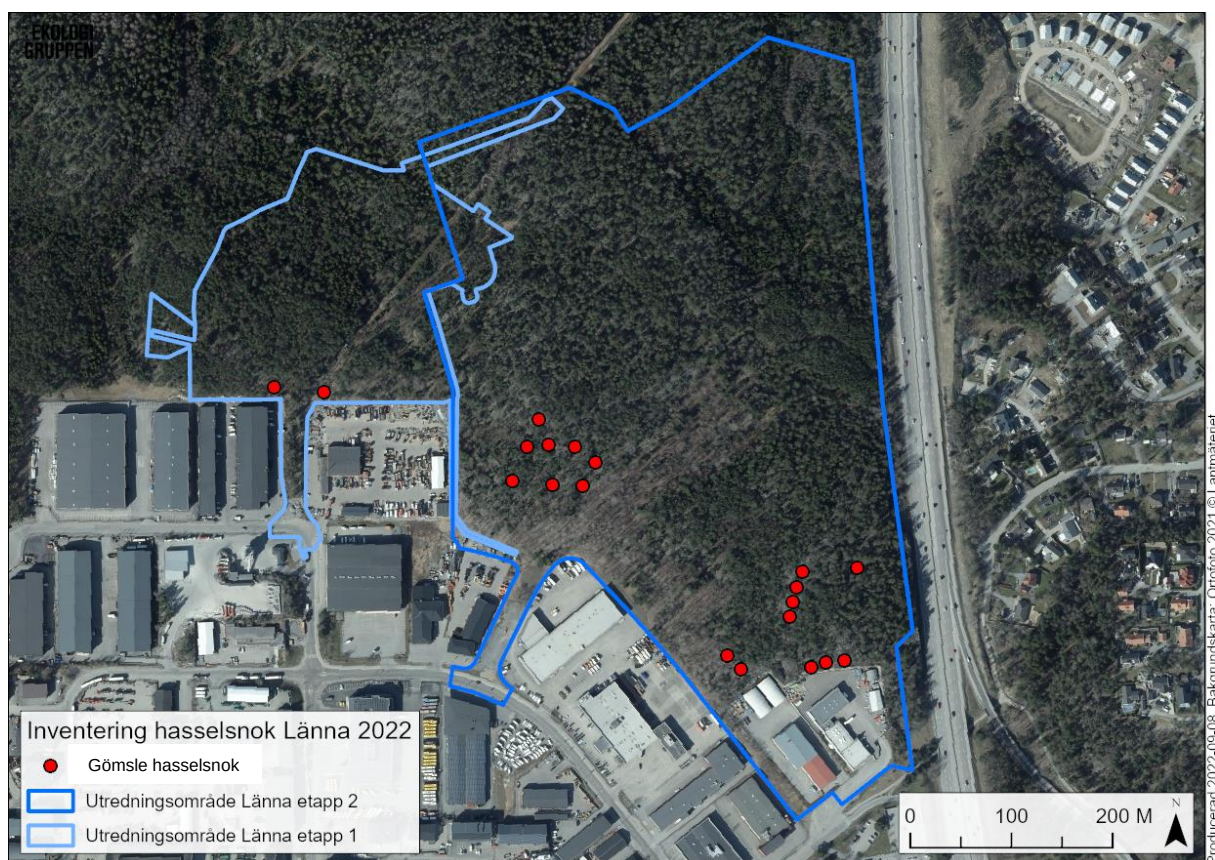
Bakgrund och syfte

Ekologigruppen har på uppdrag av Huddinge kommun genomfört av inventering av hasselsnok i detaljplaneområdet Norra Länna, Huddinge kommun. I samband med en naturvärdesinventering som Ekologigruppen genomförde 2015 uppmärksammades det att den rödlistade och skyddade arten hasselsnok fanns påträffad i detaljplanområdets södra gräns enligt Artportalen 2015. En riktad inventering efter arten genomfördes under sommaren 2016 utan att fynd av hasselsnok gjordes. Enligt metodiken (Naturvårdsverket 2010) ska inventeringen efter hasselsnok genomföras från snösmältningen till sensommaren. Eftersom inventeringen inte genomfördes helt enligt gällande metodik genomfördes ytterligare en riktad inventering under 2022.

Hasselsnok är fridlyst enligt § 4 artskyddsförordningen och omfattas också av art- och habitatdirektivet och har således ett starkt skydd. Arten är också rödlistad i kategori sårbara arter (VU).

Syftet med denna inventering har varit att kartlägga förekomst av hasselsnok i området som för att klargöra om det finns skäl att genomföra åtgärder för att inte utlösa förbud enligt artskyddsförordningen.

Utredningsområdets avgränsning framgår av figur 1.

Figur 1. Översiktsskarta med avgränsat utredningsområde (blå heldragna linjer) samt position för plywoodgömslen för hasselsnok.

Lagstadgat skydd

Alla svenska arter av reptiler och groddjur är fridlysta enligt artskyddsförordningen, men lagskyddet skiljer sig något åt mellan de olika arterna. Hasselsnoken (figur 3) är skyddad enligt 4 § i artskyddsförordningen. Skydd enligt 4 § innebär att det är förbjudet att (1.) avsiktligt fånga eller döda djur, (2.) avsiktligt störa djur,

särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder, (3.) avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och (4.) skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar.

Det innebär att en plan eller projekt som riskerar att påverka en lokal population av hasselsnok måste utformas så att ingen påverkan uppstår på den lokala populationen. Det kan göras t.ex. genom att skapa ersättningsmiljöer för förstörda livsmiljöer.

I hasselsnokens fall innebär detta att det förutom fortplantningsområden även skall finnas tillräcklig mängd födosökslokaler, viloplatsar och kopplingar till omgivande hasselsnokslokaler för att arten på sikt ska kunna finnas kvar med samma populationsstorlek som i nuläget.

Metodik

Metodiken för inventeringen följer Naturvårdsverkets metod för uppföljning av skyddsvärda djur i skyddade områden (Naturvårdsverket, 2010). Vid snösmältningen lades 20 stycken skydd av mörkmålad plywood om 50 x 70 cm ut för att fungera som gömslen för hasselsnoken i området (figur 1 och 2). Tanken är att hasselsnoken söker skydd under plywoodgömslorna, detta underlättar letandet av arten då hasselsnoken ofta ligger väl gömd under någon sten eller liknande. Plywoodgömslorna placerades sydvänt och solexponerat vilket gjorde att den mörka ovansidan alstrade värme, vilket attraherar hasselsnok som gärna lägger sig där det är varmt. Denna metod var ett komplement till att aktivt leta efter hasselsnok i lämpliga miljöer.

Inventeringen av hasselsnok genomfördes från början av april fram till slutet av augusti med nio stycken besök. Under större delen av juli och augusti gjordes ett uppehåll. Under april, maj och juni månad var besöken tätast. Datumen området besöktes var 12/4, 25/4, 13/5, 17/5, 24/5, 13/6, 23/6, 8/7 och 31/8. Fältarbetet genomfördes av Johan Allmér, Fingal Gyllang, Ossian Rydebjörk och Stina Hällholm.

Inventeringstillfällena började med att plywoodgömslorna vittjades. Sedan genomsöktes de miljöer som bedömdes som lämpliga för hasselsnok, naturliga gömställen som skrevor med mera genomsöktes extra noggrant. Inventering med hjälp av plywoodskivor får anses vara ett bra komplement till inventeringen där man aktivt söker efter hasselsnok, men metoden är sannolikt inte tillräckligt tillförlitlig för att exkludera riktade eftersök av arten, därför gjordes alltid ett aktivt genomsök de tillfällen som gömslorna vittjades.

Inventeringarna skedde framför allt på morgnar och eftermiddagar när lufttemperaturen inte var för hög, men besök gjordes även mitt på dagen vid svalare väderlek. Hasselsnoken ligger många gånger framme vid dessa tider på dygnet under våren vilket gör det lättare att upptäcka dem. När det senare blir varmare på dagen kryper de in under någon sten eller annat skydd. Hasselsnoken eftersöktes därför under stenar, i ljung och bergsprickor. Till detta har ficklampa och en orm krok (en stålpinne med handtag och en krok i andra änden) använts.

Resultat

Inventeringen

Under inventeringen 2022 observerades ingen hasselsnok inom inventeringsområdet, detta trots att noggranna eftersök gjordes i de miljöer som bedömdes vara lämpliga för arten. Hasselsnoken är svår att upptäcka och även om ingen hasselsnok hittades under inventeringen är det möjligt att arten finns kvar inom inventeringsområdet, eftersom fynd är gjorda relativt nyligen (Artportalen 2015) och miljön på många ställen är passande. Det finns även god födotillgång i området. I flera av plywoodgömslorna observerades kopparödlor, vilket är en viktig födokälla för hasselsnok.

Observationer från databasen Artportalen

En observation av hasselsnok har gjorts vid detaljplanområdets södra gräns. Hasselsnoken observerades 12 augusti 2015 och var en vuxen individ på cirka 30 cm.

Figur 2. Plywoodgömsla som "vuxit in" i naturen.

Figur 3. Bild på hasselsnok från Värmdö. Hasselsnok påträffades inte under inventeringen 2022. Foto: Raul Vicente.

Slutsatser

Hasselsnoken är en erkänt svårinventerad art eftersom den lever undagömd större delen av tiden. Arten noterades 2015 enligt uppgifter från databasen Artportalen, samtidigt har en noggrann inventering av arten gjorts i området utan att den påträffats. Ekologigruppen kan endast konstatera att ingen hasselsnok noterats vid de två genomförda inventeringarna (2016, 2022), men eftersom en observation gjordes relativt nyligen och att inventeringsområdet utgör en passande biotop för arten, är det möjligt att den missades under inventeringen.

I södra delen av området finns solexponerad blockrik mark, vilket gör delområde till en lämplig biotop för hasselsnok. Fyndet av hasselsnok från 2015 gjordes i nära anslutning till de blockrika markerna.

Utöver södra delens öppna hållmarker finns inom inventeringsområdet flera blockiga sydslänter men som är relativt beskuggade. Dessa delområden har inte optimala förhållanden för hasselsnok, men i och med att delar av våren och sommaren var varm bedömde vi ändå att hasselsnoken kunde hittas i dessa partier och de genomsöktes därför. Att det finns tillgång till lite skuggigare miljöer är dock en fördel, men när majoriteten av branterna är kraftigt beskuggade bedöms förutsättningarna för arten att leva där vara låga, vilket är fallet i norra halvan av inventeringsområdet.

Hållmarksmiljöerna har mer eller mindre stora ytor som är solexponerade. I dessa miljöer saknas dock naturliga skydd i stor omfattning, miljöerna utgörs huvudsakligen av berghällar med enstaka stenar och partier med ljung. Detta gör att hasselsnoken inte har så många skyddade platser att ta sig till för nattvisten eller under svalare dagar inom dessa delområden.

Vidare utredningar

Artskyddsutredning

Sammantaget har ingen hasselsnok hittats trots noggranna inventeringar. Inte heller några spår av hasselsnok har upptäckts. Med de två inventeringarna som nu har genomförts i området bedömer vi att kunskapskravet i miljöbalken är uppfyllt. Dock förekommer passade habitat för hasselsnok i södra delen av

inventeringsområdet och en hasselsnok har rapporterats till databasen Artportalen 2015. Det går alltså inte att utesluta att arten ändå kan finnas inom inventeringsområdet, troligen i de södra delarna i så fall. Mot den bakgrunden föreslår Ekologigruppen att Huddinge kommun tar kontakt med Länsstyrelsen för att höra deras åsikt i frågan, samt utreda behovet av att ta fram en artskyddsutredning för att utreda eventuell påverkan på hasselsnok.

Skyddsåtgärder för hasselsnok

Trots att inventeringar efter hasselsnok inte gett några fynd av arten har Huddinge kommun ändå planer på att genomföra skyddsåtgärder för hasselsnok i närliggande naturreservat. Skyddsåtgärder för hasselsnok är svåra att genomföra eftersom kunskapen om den nordiska hasselsnokens ekologi är bristfällig (Artfakta 2022). För att hasselsnok ska kunna finnas i ett område måste det finnas flera grundförutsättningar för arten. Artens livsmiljöer karakteriseras av tät markvegetation eller stenig mark i solexponerat läge. Exempel på lämpliga biotoper är lövskogsbryn, ljunghedar och hagmarker samt hållar med gles tallskog (Artfakta 2022). Det måste också finnas geologiska förutsättningar i form av öppna hållar med inslag av block och skrevor.

För att kunna ses som en skyddsåtgärd måste det vara en avsevärd förbättring från det område som tas i anspråk och som man vet fungerar som livsmiljö för arten.

Referenser

Tryckta källor

Andrén, C., & G. Nilson. 1991. Faktablad. *Coronella austriaca* – hasselsnok., Artdatabanken.

Ekologigruppen 2015. Naturvärdesinventering Norra Länna industriområde

Ekologigruppen 2016. Inventering av hasselsnok Norra Länna industriområde

Ekologigruppen 2018. Inventering av möjliga hasselsnokslokaler inom arbetet med Tvärförbindelse Södertörn vid Masmoberget, Huddinge kommun.

Naturvårdsverket, 2010; Manual för uppföljning i skyddade områden - Skyddsvärda däggdjur, samt grod- och kräldjur 2010-12-21.

Digitala källor

Artportalen 2022-09-06. Sökning med polygon inom och strax utanför området, alla artgrupper.